Studietur til Sverige

Diplomoppgave våren 2022

Sophie Sandaker 16.-19.februar

Bakgrunn for diplomoppgaven

Jeg ønsket fra starten å gjøre en klassisk prosjekteringsoppgave på min diplom. Ønsket var å kunne fordype meg i arkitekturens grunnleggende prinsipper, og virkelig jobbe med og utforske rom, konstruksjon, materialitet og lys, og sette dette opp mot kontekst og funksjon. Det virkelig spennende i arkitekturen er for meg møtet mellom en bygnings funksjon og arkitekturens visuelle og romlige kvaliteter, og hvordan arkitekturen legger til rette for bruken og ikke minst for stemningen og atmosfæren i en bygning.

Jeg var inne på tanken om å prosjektere et kirkebygg eller et ikke-religiøst seremonirom. Men fordi jeg nettopp er veldig interessert også i funksjonaliteten og logistikken i et bygg, søkte jeg å finne et program der en ikke ender opp i en ren estetikk-diskusjon. Valget falt på at min diplomoppgave skal bestå i prosjektering av et krematorium. Krematoriet som program tillater romlig og arkitektonisk utforsking og formgiving liknende et kirkerom. Samtidig vil det funksjonelle og logistiske samspillet mellom seremonirom, andre publikumsrom, arealer for ansatte og veldig tekniske funksjoner, gi prosjekteringen en spennende ryggrad som er forankret i logistikk og ikke bare estetikk.

Mitt fokus i prosjekteringen er å utforske dette programmet og tematikken og gi det arkitektonisk form. Mye av arbeidet jeg har gjort så langt i diplomsemesteret er å undersøke eksisterende krematorieprosjekter og andre relevante prosjekter, for å hente inspirasjon og lærdom om hva et krematorium er, hva det kan være, og hvordan det skal fungere på best mulig vis både for pårørende og for de som jobber der.

Mål for studieturen

Målet for turen var å besøke Skogsljus krematorium i Gävle, og videre til Stockholm for se en utstilling om arkitekten Sigurd Lewerentz, besøke hans kirke Markuskyrkan, og det fantastiske prosjektet ”Skogskyrkogården” tegnet av Lewerentz og Gunnar Asplund. Disse prosjektene valgte jeg ut fordi de er gode, velprøvde og velbrukte eksempler på prosjekter som jeg kan lære av og hente inspirasjon fra inn i mitt eget prosjekt.

Program

Onsdag 16.februar:
Togreise fra Trondheim til Gävle i Sverige

Torsdag 17.februar
Besøke Skogsljus krematorium
Togreise fra Gävle til Stockholm
Besøke ArkDes-museet og Lewerentz-utstillingen

Fredag 18.februar
Besøke Markuskyrkan
Besøke Skogskyrkogården

Lørdag 19.februar
Retur til Norge

Skogsljus Krematorium

Denne bygningen glir så godt inn i landskapet at den fremstår som en del av skogen. Tegnet i 1954 av ELLT, men kunne for meg like gjerne vært tegnet i dag. Det har noe tidløst og evig over seg, som jeg finner utrolig vakkert. Jeg fikk dessverre ikke komme inn, men jeg fikk prate med en hyggelig dame som fortalte meg litt om bruken og hverdagen på krematoriet. Måten dette bygget er som en del av landskapet og naturen, og hvordan naturen tas inn i prosjektet, er veldig inspirerende. Enkelt og selvsagt på et vis, men med utrolig vakre og sofistikerte detaljer. Seremonirommene i dette krematoriet har en letthet ved seg, på tross av betongens tunge karakter, som kanskje bidrar til å gjøre en sorgfylt stund litt lettere å bære.

Markuskyrkan

En t-bane-tur ut av Stockholm ligger Bjørkhagen. Her står Markuskyrkan, tegnet av S.Lewerentz på 50-tallet. Brungrå teglsten, enkle og bastante former men med noen kurvede vegger og en hvelvet takkonstruksjon. Kirken ligger omgitt av bjørketrær, og er sikkert et helt fantastisk syn i mai. Heldigvis var det ikke så værst i februar heller. Mens jeg var der og tok bilder og tegnet skisser på utsiden, foregikk en begravelse inne i kirken. Etterpå fikk jeg gått inn en liten tur. Den flotte takkonstruksjonen er ikke synlig fra utsiden, men gir rommet på innsiden en unik, vakker karakter. Lyset slippes inn av kun et par utvalgte vindusåpninger, og i solskinnet ga dette en kontrastfylt effekt. Den mørke teglen og det begrensede lysinslippet skaper en dramatisk og kanskje alvorlig stemning, som kan være en gravferd verdig.

Skogskrematoriet og kapeller

Skogskyrkogården

Skogskyrkogården er et helt fantastisk landskapsprosjekt sør for Stockholm. Her ligger tusenvis av graver mellom fantastiske, gamle furutrær. Å vandre i denne parken er en egen reise i seg selv, over den grønne sletten, Almehøyden, vandringen gjennom skogen, og ikke minst de vakre kapellene. Helhetlig fremstår prosjektet som en iscenesettelse av naturen selv, via grep som siktlinjer, vannspeil, fondmotiver og vakre bygninger som jobber sammen med naturen. Rett ved siden av t-banen og ikke langt i fra byen, føles hele området mest som en helt egen verden. Her kan man gå i timesvis og la tankene fly, og kjenne på ulike stemninger. Dette prosjektet er utrolig inspirerende for meg særlig med tanke på hvordan kirkegården og kapellene er en del av og tar i bruk landskapet og naturen som de viktigste arkitektoniske virkemidlene.

Nya Krematoriet
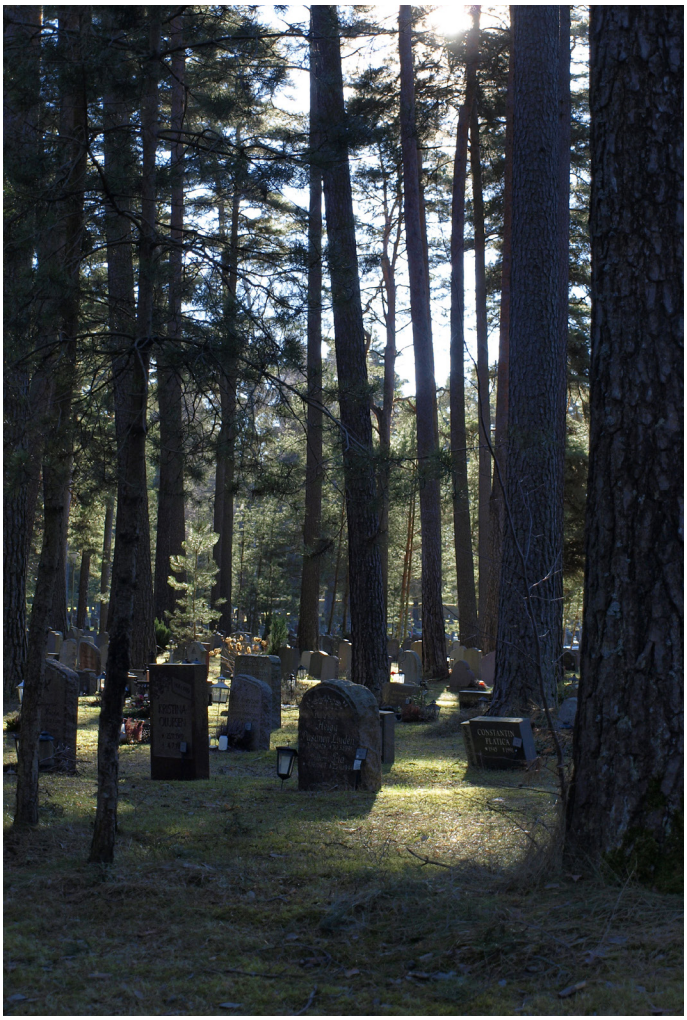
Sju brunnars väg